

ש ו פ ט

השופט י' אלרון:

1. עיינתי בחוות דעתה המפורטת והמנומקת של חברתי הנשיאה א' חיות, ואני מסכים עם האמור בה באשר לקבלת הערעור על פסילת רשימת "משפט צדק" מלהתמודד בבחירות לכנסת ה-23 (ע"ב 922/20).

אני מסכים אף עם קביעתה כי יש לאשר את פסילתה של ח"כ היבא יזבק (המשיבה 1 בא"ב 852/20 ; להלן: ח"כ יזבק), אולם מנימוקים שונים מעט, ואבהיר עמדתי זו.

2. המסגרת הנורמטיבית החלה על העילות לפסילת מועמדות בבחירות לכנסת לפי סעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת (להלן גם: חוק היסוד), ובסעיף 7א(א)(3) לחוק היסוד בפרט, פורטה בחוות דעתה של הנשיאה א' חיות. על כן, אבקש למקד את הערותיי למשמעויותיו של הנוסח המצומצם יחסית של עילת הפסילה המופיעה בסעיף 7א(א)(3) לחוק היסוד אשר במוקד הבקשה שלפנינו. סעיף זה מורה כי:

"רשימת מועמדים לא תשתתף בבחירות לכנסת ולא יהיה אדם מועמד בבחירות לכנסת, אם יש במטרותיה או במעשיה של הרשימה או במעשיו של האדם, לרבות בהתבטאויותיו, לפי הענין, במפורש או במשתמע, אחד מאלה:

...

תמיכה במאבק מזוין, של מדינת אויב או של ארגון טרור, נגד מדינת ישראל" (ההדגשה הוספה – י' א').

נוסח הסעיף מצומצם יחסית, במובן זה שהוא אינו חל במקרים שבהם הובעה תמיכה במעשי טרור – על אף חומרתם הרבה – אלא אם כן ניתן להצביע על תמיכה במאבק מזוין של מדינת אויב או ארגון טרור (ראו למשל א"ב 11280/02 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השש-עשרה נ' טיבי, פ"ד נז(4) 1, 26–27 (2003) (להלן: עניין טיבי; דברי הנשיא א' ברק); דברי השופט מ' חשין בפרוטוקול ישיבה מס' 363 של ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-16, 602 (31.12.2002), כפי שהופיעו בעניין טיבי, בעמ' 27).

לטעמי, זו הסוגיה העיקרית הדורשת הכרעה במקרה שלפנינו: האם פרסומיה של ח"כ יזבק מבטאים תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור נגד מדינת ישראל המהווה עילה לפסילתה לפי הוראות חוק היסוד?

3. ככל זכות יסוד, הגבלתה של הזכות להיבחר תיעשה ככלל בחוק מפורש, ואת ההגבלות הקבועות בחוק יש לפרש בצמצום (ע"ב 2/84 ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת האחת-עשרה, פ"ד לט(2) 225, 245–246 (1985); להלן: עניין ניימן). השוו לע"ב 1/65 ירדור נ' יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השישית, פ"ד יט(3) 365 (1965), שקדם לסעיף 7א לחוק היסוד). מאז עניין ניימן ועד היום פסיקות בית משפט זה מבטאות גישה ברורה ועקבית שלפיה את סעיפי החוק הקובעים מגבלות על הזכות להיבחר יש לפרש בצמצום, פן נגביל זכות יסוד אזורית זו יתר על המידה. זאת, בין היתר מתוך תפיסה כי ישנם אמצעים נוספים להתמודד עם חברי כנסת ונבחרי ציבור הפועלים לקדם פעילות בלתי חוקית – אמצעים המעוגנים בדין הפלילי (ראו למשל א"ב 9255/12 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת התשע עשרה נ' זועבי, פ"ד סו(2) 813, 844 (2013) (להלן: עניין זועבי)).

4. הדברים נכונים ביתר שאת לעילת הפסילה הקבועה בסעיף 7א(א)(3) לחוק היסוד, שעניינה בתמיכה במאבקם המזוין של ארגוני טרור או מדינות אויב.

נוסח הסעיף, אשר נוסף בחוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 35), ס"ח 410, הוא תולדה של דיונים ארוכים ומעמיקים במטרה, מצד אחד, למנוע מאלו המבקשים לקדם מאבק מזוין נגד מדינת ישראל לפעול מתוך בית המחוקקים; ומצד שני, לא לגרום לפגיעה העולה על הנדרש בזכות היסוד האזורית להיבחר ובחופש הביטוי של אלו השוקלים להתמודד בעתיד בבחירות לכנסת.

בפני הכנסת ובפני ועדת החוקה, חוק ומשפט (להלן: הוועדה) הובאו נוסחים והצעות שונים. הן נדרשו להכריע בין היתר אם תמיכה משתמעת במאבק מזוין של ארגון טרור או מדינת אויב היא עילה לפסילת מועמד; ואם נדרשת תמיכה במעשי טרור או בארגון טרור – או שמא ב"טרור" בכלל. לכל דעה הוצגו הנימוקים לה והטעמים להסתייגויות ממנה (ראו: פרוטוקול ישיבה מס' 461 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-15 (30.4.2002); פרוטוקול ישיבה מס' 463 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-15 (1.5.2002); ד"כ התשס"ב 6025).

כפי שהובהר במליאת הכנסת, חברי הוועדה ביקשו להימנע מניסוחים מעורפלים של עילת הפסלות. על כן נדחו הצעות לנסח את הסעיף כך שכל תמיכה ב"טרור" או ב"מעשה טרור" תהיה עילה לפסילת מועמדות לכנסת, ואף נדחתה הצעה שלפיה "הזדהות" עם ארגון טרור תהיה בסיס לפסילה (ד"כ התשס"ב 5989).

5. יוצא אפוא כי הכנסת בתפקידה כרשות מכוננת ביקשה לקבוע במדויק אילו פעולות עלולות להוביל לפסילת מועמדות לכנסת, ותיחמה בזהירות את עילת הפסלות כדי למנוע פגיעה בחופש הביטוי ובזכות להיבחר של אלו השוקלים להתמודד בעתיד בבחירות לכנסת. בפרט נקבע כי שלילת זכות היסוד להיבחר בגין תמיכה בטרור שמורה אך למקרים שבהם הובעה תמיכה, מפורשת או משתמעת, במאבק מזוין של מדינת אויב או של ארגון טרור דווקא. הגיונה של קביעה זו בכך שהיא מצמצמת את הפגיעה בזכות היסוד להיבחר למקרים שבהם ניתן להצביע על תמיכה במאבק מזוין ממוסד ומאורגן, מתוך שאיפה – ולעיתים אף יכולת – לפגוע באופן מוחשי בביטחון המדינה.

עמדה דווקנית זו שמצמצמת את עילת הפסלות הקבועה בסעיף 7א(א)(3) לחוק-יסוד: הכנסת, כך שהיא תחול על תמיכה במאבק מזוין של מדינת אויב או ארגון טרור בלבד, נקבעה להלכה בפסיקות מספר של בית משפט זה (דברי הנשיא א' ברק בעניין טיבי, בעמ' 27–28; בג"ץ 11225/03 בשארה נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד ס(4) 287, 304–305 (2006)). ראו גם דברי השופט (כתוארו אז) ח' מלצר בעניין זועבי, בעמ' 851–852. עמדה זו מתיישבת היטב גם עם עמדות חברי הכנסת כפי שעולות מדברי הכנסת כאמור.

6. ויודגש, עמדה זו אינה חפה מקשיים. היא עלולה לגרום לתוצאות שהדעת אינה נוחה עימן, שהרי אין להשלים עם דברי שבח והלל למעשי טרור נפשעים שהביאו לקיפוח חייהם של חפים מפשע, והאפשרות כי אלו המהללים מעשי טרור שאינם בשם ארגון טרור ישבו בבית המחוקקים – אינה פשוטה כלל ועיקר.

אולם, לפי קביעת הכנסת, אבן הבוחן שנקבעה היא השאלה אם בוצעו מעשים המבטאים תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור או מדינת אויב נגד ישראל.

7. כדי להמחיש את הדברים, אבהיר כי ישנם שני סוגי מקרים מובהקים שבהם אין מקום לספק באשר לתחולת עילת הפסלות המופיעה בסעיף 7א(א)(3) לחוק-יסוד: הכנסת על התבטאויותיו של המועמד.

סוג המקרים הראשון מאופיין בפרסום דברי שבח על מעשי טרור אשר אינם מזוהים עם ארגון טרור כלשהו. ככלל עילת הפסלות הקבועה בסעיף 7א(א)(3) לחוק-יסוד: הכנסת אינה חלה במקרים אלו, שהרי הדברים עולים בגדר דברי תשבחות ל"טרור" או ל"מעשי טרור" גרידא. אין משמעות הדבר כי תמיכה במעשים ראויה או אפילו נסבלת. יש שדברי שבח בגין מעשי טרור יעלו כדי עבירה של גילוי הזדהות עם ארגון טרור והסתה לטרור, לפי סעיף 24 לחוק המאבק בטרור, התשע"ו–2016 (ראו למשל רע"פ 4419/19 מדינת ישראל נ' טאטור (25.9.2019)); ועל דרך הכלל, חבר כנסת המביע תמיכה במעשי טרור לא ייהנה מחסינות מפני העמדתו לדין (סעיף 1(א1)(4) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א–1951).

סוג המקרים השני מאופיין בפרסום דברי שבח ותמיכה במאבקם המזוין של ארגון טרור או מדינת אויב נגד מדינת ישראל. אין חולק כי פרסומים מסוג זה חוסים תחת הסעיף ועשויים לבסס עילה לשלילת הזכות להיבחר בהתאם להוראות סעיף 7א(א)(3) לחוק-יסוד: הכנסת.

8. לצד שני אלו, קיים סוג מקרים שלישי אשר מעורר קושי מיוחד: סוג זה מאופיין במקרים שבהם קיימת תמיכה במעשי טרור או באדם שממנה עלולה להשתמע תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור או של מדינת אויב.

כפי שנפסק לא אחת, "תמיכה משתמעת" עשויה להיות אף תמיכה עקיפה, שאינה באה לידי ביטוי בהשתתפות ישירה במאבק – אלא בעידוד המאבק המזוין של ארגוני טרור ומדינות אויב "בדרכים חומריות או פוליטיות" (עניין זוועבי, בעמ' 840. ראו גם דברי הנשיא א' ברק בעניין טיבי, בעמ' 26–27). אולם ניתן ללמוד על אותה "תמיכה משתמעת" אך ורק "ממסקנות מסתברות המשתמעות השתמעות חד-משמעית" (שם, בעמ' 830; ההדגשה הוספה – י' א'). לכן הקושי הוא בקביעה באילו מקרים תמיכה במעשה טרור או באדם שביצע מעשה טרור משתמעת באופן חד-משמעי כתמיכה במאבק מזוין של מדינת אויב או ארגון טרור נגד ישראל. לשם כך ניתן להיעזר בעקרונות המנחים הבאים: ראשית, ככל שמדובר בתמיכה באדם הנוטל חלק פעיל יותר במאבק המזוין של ארגון טרור נגד ישראל – כך ניטה לייחס את התמיכה באותו אדם לתמיכה במאבק המזוין של ארגון הטרור עצמו.

שנית, ככל שניתן להצביע על תמיכה במעשה טרור או באדם המזוהים יותר עם מאבק מזוין של ארגון טרור מסוים, אף שאותו אדם לא פעל בשם הארגון או שהמעשה לא נעשה בחסותו, כך ניטה לראות בתמיכה בהם תמיכה בארגון עצמו. למשל, תמיכה

ב"מפגע בודד", אשר בשלב מאוחר יותר הפך לסמל של מאבק המזוין של ארגון טרור נגד מדינת ישראל – יש לראות בה תמיכה במאבק המזוין של ארגון הטרור שפרס עליו את חסותו. כמו כן, אם הארגון שבשמו ביצע בעבר המפגע את מעשה הטרור כבר אינו מנהל מאבק מזוין נגד ישראל, ניטה לקבוע כי תמיכה בו אינה מקימה עילה לשלילת הזכות להיבחר לפי סעיף 7א(א)(3) לחוק-יסוד: הכנסת. אולם, אם בשעת הבעת התמיכה באותו אדם הוא היה מזוהה עם מאבק המזוין של ארגון טרור אחר, יש לראות בתמיכה בו תמיכה במאבק של ארגון הטרור המזוהה עימו.

9. נוסף על כך אבהיר כי אני מסכים לקביעת חברתי הנשיאה חיות כי אין לאמץ מבחן הסתברותי לבחינת הסיכוי להתממשות החשש לכך שהמועמד ישתמש במעמדו כחבר כנסת כדי לממש את שאיפותיו לתמוך במאבק המזוין של ארגוני הטרור ומדינות האויב נגד ישראל. מבחן זה עלול לרוקן מתוכן את עילות הפסילה הקבועות בסעיף 7א לחוק היסוד, מחמת הקושי המובנה בהוכחת ההסתברות להוכחת הסיכון (ראו גם א"ב 1806/19 ליברמן נ' כסיף, פסקה 2 לחוות דעתו של השופט מ' מזוז (18.7.2019) (להלן: עניין כסיף)).

10. אם ניתן להצביע על תמיכתו של מועמד לכנסת במאבק מזוין של ארגון טרור נגד ישראל, יש לבחון בשלב שני את התקיימותם של יתר המבחנים שהותוו בפסיקה בטרם תיפסל מועמדותו, אשר פורטו בחוות דעתה של הנשיאה (ראו למשל עניין כסיף, בפסקה 16 לחוות דעתה של הנשיאה א' חיות).

לטעמי, ביישום מבחנים אלו ניתן להסתייע בראיות על תמיכה במעשי טרור, ולא רק בתמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור או מדינת אויב. זאת, שכן בשלב זה איננו בוחנים עוד אם עילת הפסילה מתקיימת, אלא את עוצמתה. כך, הן לגבי המבחן הבודק אם תמיכת המועמד במאבק המזוין של ארגון טרור נגד ישראל באה לידי ביטוי חמור וקיצוני מבחינת עוצמתה תוך פעילות חוזרת ונשנית; והן לגבי המבחן שעניינו בשאלה אם תמיכת המועמד במאבק המזוין היא חלק מהמאפיינים הדומיננטיים של שאיפותיו, ואם הוא מבקש להתמודד בבחירות כדי לתמוך במאבק המזוין של ארגון טרור או מדינת אויב נגד ישראל.

11. לאור התשתית הנורמטיבית שהוצגה עד כה אפנה לבחון אם פרסומיה, "שיתופיה" ומעשיה המרכזיים של ח"כ יזבק העומדים בלב הדיון עולים כדי תמיכה חומרית או פוליטית במאבק מזוין של ארגון טרור.

אקדים מסקנה לדיון ואומר כי לטעמי התשובה לשאלה זו חיובית בהתייחס לחלק מפרסומיה. על כן אמשיך ואבחן אם יש בפרסומים אלו כדי להביא לפסילת מועמדותה בבחירות לכנסת ה-23.

האם ח"כ יזבק הביעה תמיכה במאבקם המזוין של ארגוני טרור נגד ישראל?

12. הסוגיה הראשונה שאנו נדרשים אליה, היא אם יש בפרסומיה העצמאיים של ח"כ יזבק, או ב"שיתוף" פרסומים של אחרים על ידיה, משום תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור או מדינת אויב נגד מדינת ישראל. לצורך ברור סוגיה זו, אתייחס להתבטאויותיה של ח"כ יזבק לגופן בהתאם לעקרונות המנחים שהותוו לעיל.

13. אבהיר כבר בשלב זה כי אף לטעמי פרסומים ש"שיתפה" ח"כ יזבק, אשר מקורם בביטויים של אחרים, כמוהם כפרסומים עצמאיים המבוטאים בשמה. קביעת התמיכה על בסיס הטכניקה שבה הובעה תמיכה זו, יוצרת פתח להבעת תמיכה במאבק מזוין של ארגוני טרור – ועם כך אין להשלים.

אמנם, ייתכן כי במצבים מסוימים לא יהיה בשיתוף פרסום של אדם אחר משום הבעת הסכמה עימו. כך, למשל, לעיתים שיתוף נעשה כצעד מחאה נגד הפרסום המקורי. אולם בנסיבות העניין אני סבור כי שיתופיה של ח"כ יזבק ביטאו את הסכמתה עם האמור בגוף הפרסומים – ואין בעצם העובדה כי פרסומים אלו "שותפו" על ידיה בלבד כדי לנתק את אחריותה בגין פרסומם.

משכך, בחוות דעתי אתייחס אל "שיתופים" מטעם ח"כ יזבק ברשת האינטרנט כאל פרסומים מטעמה.

א. שיתוף תמונות המחבל סמיר קונטאר בליווי דברים בשבחו

14. ביום 20.12.2015, למחרת הריגת המחבל סמיר קונטאר, שיתפה כאמור ח"כ יזבק בעמוד ה"פייסבוק" שלה את תמונתו בליווי הכיתוב "אלשהיד אלמג'אהד סמיר קונטאר", ובתחתית התמונה הכיתוב "לא חזרתי מפלסטיין אלא כדי לחזור לפלסטיין".

15. לא אשוב על תיאור מעשיו הנפשעים של קונטאר, אך אדגיש כי היה מזוהה עם ארגון חזבאללה במועד הפרסום; ואף יוחס לו חלק משמעותי במאמצי הארגון לביסוס חזית נגד ישראל באזור רמת הגולן.

מאחר שהתעוררו שאלות פרשניות באשר למשמעות המונח "אלשהיד אלמג'אהד" אציג את פרשנותו המילולית. "שהיד" משמעותו "קדוש, שמת על קידוש השם. מי שנפל במלחמת מצוה" (דוד איילון ופסח שנער מלון ערבי-עברי ללשון הערבית החדשה 187 (מהדורה חמישית, 1968)); ואילו "ג'אהד" משמעותו "נלחם ב-". נלחם מלחמת מצוה ב, קידש מלחמה על" (שם, בעמ' 60). כינויו של סמיר קונטאר "אלשהיד אלמג'אהד" מבטא אפוא הערכה לפועלו ב"מלחמת מצוה", אשר לבסוף הביאה למותו.

הבעת הערכה זו לקונטאר מלמדת על תמיכה בפועלו ומתפרשת כדברי שבח על מעשי הטרור שביצע – ויתרה מכך, מבטאת תמיכה בפעילותו המתמשכת בארגון חזבאללה מאז שוחרר ממאסר. בנסיבות אלה, אני סבור כי תמיכה בקונטאר כמוה כתמיכה במאבק המזוין של ארגון חזבאללה בישראל.

משכך, אני סבור כי פרסום זה עשוי לבסס עילה לפסילת מועמדותה של ח"כ יזבק בבחירות לכנסת ה-23.

ב. פרסום תמונת המחבלת דלאל מוגרבי בליווי דברים בשבחה

16. בדומה לפרסום המאדיר את קונטאר, ביום 11.3.2013 פרסמה ח"כ יזבק את תמונתה של המחבלת דלאל מוגרבי, בליווי דברים בשבחה. כעולה מבקשתה של מפלגת "עוצמה יהודית" לפסילת ח"כ יזבק, תמונה זו פורסמה כתגובה לכתבה אשר שיבחה את פיגוע הטרור שביצעה מוגרבי בשנת 1978, ובו קופחו חייהם של למעלה מ-30 בני אדם, בהם 12 ילדים, בפיצוץ אוטובוס. מדובר באחד הפיגועים הקשים שידעה המדינה.

פרסום מעין זה מקומם, ויש בו מעבר לכל צל של ספק משום תמיכה במעשיה המזוויעים של מוגרבי. מעשים אלו, שבוצעו בהכוונת ארגון הפת"ח, הפכו מאז ביצועם ועד היום לסמל המאבק המזוין המורם על נס בין היתר על ידי ארגון חמאס, אשר קרא כיכר על שמה בעיר עזה. כחברתי הנשיאה, אף אני סבור כי העובדה שח"כ יזבק ראתה לנכון להצביע על מחבלת אשר רצחה עשרות בני אדם כעל מודל לחיקוי ודוגמה לאופן שבו נשים עשויות להשתתף באופן משמעותי בחברה, מלמדת יותר מכול על תמיכתה במאבק המזוין של ארגוני הטרור נגד ישראל.

אומנם קיים קושי להצביע כיום על ארגון מסוים המזוהה עם דלאל מוגרבי, ועל כן יטען הטוען כי לא ניתן לזהות את התמיכה במוגרבי עם תמיכה במאבק המזוין של

ארגון זה או אחר. סוגיה זו אכן מעוררת קושי, אך מאחר שכבר קבעתי כי פרסום תמיכתה של ח"כ יזבק בסמיר קונטאר עולה כדי תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור, ומשאקבע בהמשך הדברים כי אף פרסום נוסף של ח"כ יזבק מהתקופה האחרונה מבסס עילה עצמאית לפסילתה – אין צורך להכריע בכך.

מכל מקום, כפי שפורחב בהמשך, ודאי כי פרסום זה עשוי לסייע לקביעה כי לתמיכתה במאבקם המזוין של ארגוני הטרור נגד ישראל חלק דומיננטי בשאיפותיה, באופן העשוי להביא לפסילת מועמדותה לכנסת ה-23 לפי סעיף 7א(א)(3) לחוק היסוד.

ג. שיתוף סרטון המשבח את המחבל באסל אלערג'

17. כעולה מבקשת הפסילה שהגישה מפלגת "עוצמה יהודית", ביום 6.3.2017 פרסמה ח"כ יזבק סרטון המשבח את פועלו של המחבל באסל אלערג', אשר נהרג לאחר שפתח בירי על כוחות משטרה שהגיעו לביתו כדי להביאו למעצר בגין מעורבות בתכנון פיגוע טרור.

במקרה זה, לא צוין כי אלערג' פעל מטעם ארגון טרור מסוים, ועל כן קיים קושי בקביעה כי שיתוף הסרטון כשלעצמו מבטא תמיכה במאבק המזוין של ארגון טרור זה או אחר. על כן, פרסום זה אינו מהווה עילה עצמאית לפסילתה של ח"כ יזבק.

ד. פרסום תמונתה של ח"כ יזבק לצד אמיר מח'ול ותמונותיהם של ראוי סולטאני ותמיכה באסירים ביטחוניים אחרים תוך קריאה לשחרורם

18. ביום 5.5.2019 פרסמה ח"כ יזבק תמונה, ובה היא עומדת לצד אמיר מח'ול באירוע לרגל שחרורו ממאסר, בלוי כיתוב ברכה על שחרורו וקריאה לשחרורם של "אסירי החירות".

אמיר מח'ול הורשע על פי הודאתו בעבירות שונות נגד ביטחון המדינה, בהן מגע עם סוכן חוץ, קשירת קשר לסיוע לאויב במלחמה, ריגול וריגול חמור. כעולה מכתב האישום שבו הורשע, מח'ול עמד בקשר עם מפעילים מטעם ארגון חזבאללה ומסר לידיהם בין היתר מידע על מיקומם של מתקני שב"כ ומתקנים רגישים נוספים ומידע על אנשים אשר הוא סבר כי ניתן לגייסם לפעילותו של ארגון חזבאללה נגד ישראל.

בגזר הדין בעניינו אשר ניתן על-ידי הרכב שישבתי בראשו בשנת 2011, עמדנו על החומרה הרבה במעשיו, שבגינם נגזרו עליו 9 שנות מאסר בפועל לצד ענישה נלווית. בפרט ציינו כי:

"מעשיו של הנאשם – י' א' נעשו כאשר הנאשם מודע לכך שיש במעשיו כדי לסייע לארגון במלחמתו נגד ישראל ומתוך כוונה לסייע בכך".

בהמשך אף הודגש כי:

"מובן מאליו כי מעשים כמעשיו של הנאשם יש בהם פגיעה קשה במרקם החיים העדין במדינה זו, אשר הכול עמלים זה שנים לטפחו למען המשך חיים של דו קיום, זה לצד זה של אזרחי המדינה ללא הבדל דת, גזע או לאום ... עבירות כגון קשירת קשר לסייע לאויב מלחמה וריגול הינן מהעבירות הקשות ביותר נגד ביטחון המדינה, המהוות חלק מ'שרשרת המוות' (תפ"ח (מחוזי-חי')) 43935-05-10 מדינת ישראל נ' מח'ול (30.1.2011)).

19. זאת ועוד, ביום 26.2.2014 פרסמה ח"כ יזבק את תמונתו של ראוי סולטאני לרגל שחרורו מעונש מאסר על עבירות של מסירת מידע לאויב ומגע עם סוכן זר מטעם ארגון חזבאללה, ובכלל זה העברת מידע אודות הרמטכ"ל דאז גבי אשכנזי.

20. הפעילות שמח'ול וסולטאני הורשעו בה מבטאת תמיכה ברורה במאבק המזוין של ארגון חזבאללה נגד ישראל. לטעמי תמיכה באותם מעשים אף היא עשויה לעלות כדי תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור, ועל כן לבסס עילה לפסילת מועמדות לכנסת.

אולם, מח'ול וסולטאני אינם פעילים בכירים בארגון חזבאללה, וככל הידוע חדלו מקשר עם הארגון. ודאי גם כי תמיכה בהם עם שחרורם אינה זהה – ואף אינה דומה – לתמיכה במעשיהם סמוך למועד ביצועם או למועד ההרשעה. משכך אניח לזכותה של ח"כ יזבק כי הם אינם מבססים עילה עצמאית לפסילת מועמדותה בבחירות לכנסת ה-23.

21. נוסף על כך, המבקשים לאשר את פסילתה של ח"כ יזבק הפנו למספר פרסומים שבהם הביעה תמיכה באסירים אשר הורשעו בעבירות ביטחוניות וקראה לשחרורם, בלי להצביע על כך שפעלו מטעם ארגון טרור זה או אחר.

עם זאת, משהבקשות לפסילתה של ח"כ יזבק אינן מתארות זיקה כלשהי בינם לארגון טרור מסוים, ומשבחלק מהמקרים קיים קושי ללמוד מפרסומיה על תמיכה במעשיהם – קיים ספק אם עצם ציון שחרורם ממאסר או הקריאה לשחרורם מבטאים תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור.

ה. ריאיון שממנו משתמעת תמיכתה של ח"כ יזבק בפגיעה בחיילי צה"ל

22. על רקע הביקורת הציבורית שהופנתה נגד ח"כ יזבק בעקבות פרסומיה, נערך ריאיון טלוויזיוני עימה בחודש ספטמבר 2019. במהלך הריאיון נשאלה ח"כ יזבק על תמיכתה בראווי סולטאני, אשר מעשיו תוארו לעיל. כפי שצוין בחוות דעתה של הנשיאה חיות, דבריה של ח"כ יזבק מבטאים לכל הפחות תמיכה משתמעת במעשי טרור נגד חיילי מדינת ישראל. את הדברים אף יש לבחון בהקשרם – דיון באשר לשאלה אם קיים פסול במעשיו של סולטאני אשר סייע לארגון חזבאללה במאבקו המזוין נגד ישראל.

על רקע זה אני סבור כי יש לראות בדבריה של ח"כ יזבק משום תמיכה במאבקו המזוין של ארגון חזבאללה נגד ישראל, באופן אשר בהחלט עשוי לבסס את פסילת מועמדותה לכנסת לפי סעיף 7א(א)(3) לחוק היסוד.

1. פרסום תמונתה של ח"כ יזבק לצד ראאד סלאח

23. ביום 1.1.2020 פרסמה ח"כ יזבק את תמונתה עומדת לצד ראאד סלאח, בליווי כיתוב שלפיו חגגה את השנה האזרחית החדשה עימו ובירכה על שחרורו הקרב ממאסר.

לטעמי, לא ניתן להסיק מפרסום זה על תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור. לא די בטענה על "קשריו עם תנועת חמאס", אשר לא הובאו להם תימוכין כלשהם, כדי לבסס את הטענה כי יש בפרסום תמונה זו משום תמיכה חד-משמעית במאבק המזוין שמנהל הארגון נגד ישראל.

2. פרסום תמונתו של נשיא מצרים לשעבר, ג'מאל עבד אל נאצר

24. ביום 23.7.2016, יום השנה למהפכת הקצינים במצרים שיזם מי שהתמנה אחר כך לנשיא מצרים, ג'מאל עבד אל נאצר, פרסמה ח"כ יזבק בעמוד הפייסבוק שלה את תמונתו בליווי הכיתוב "מתגעגעים לנאצר". נטען כי פרסום זה מבטא תמיכה בעמדתו של נאצר אשר "הכריז לא פעם כי לא יסכים לכרות שלום עם ישראל, וכי המאבק בישראל יהיה ממושך ורצוף קורבנות".

לאור הנוסח העמום של פרסום זה, ספק אם ניתן ללמוד ממנו על תמיכה במאבק מזוין של מדינת אויב או ארגון טרור נגד ישראל.

25. כסיכום ביניים, אבהיר כי מהמקובץ עולה שח"כ יזבק תמכה בפרסומיה במאבק המזוין של ארגוני טרור נגד מדינת ישראל בכמה הזדמנויות שונות. היא עשתה זאת כאשר שיבחה את דמותו של סמיר קונטאר לאחר מותו בעודו משתתף באופן משמעותי במאבק המזוין של ארגון חזבאללה נגד ישראל; וחזרה על כך, לכל הפחות במשתמע, בתמיכה במאבק המזוין של ארגון חזבאללה נגד ישראל במסגרת ריאיון שהתקיים בחודש ספטמבר האחרון. אף תמיכתה של ח"כ יזבק בדלאל מוגרבי מעוררת כאמור קושי רב, ויש שיראו בה בפני עצמה עילה לפסילת מועמדותה בבחירות לכנסת ה-23.

בנסיבות אלו נותר לבחון אם תמיכתה של ח"כ יזבק במאבק המזוין של ארגוני הטרור נגד ישראל מבססת את פסילת השתתפותה בבחירות. כפי שאפרט להלן, אני סבור כי התשובה לשאלה זו חיובית.

האם פרסומיה של ח"כ יזבק מבססים את פסילת מועמדותה

26. כדי לקבוע אם תמיכתה של ח"כ יזבק במאבק המזוין של ארגוני טרור נגד ישראל מבססת את פסילת מועמדותה בבחירות לכנסת ה-23, עלינו לבחון שתי סוגיות מרכזיות נוספות. האחת, אם תמיכה זו היא מאפיין דומיננטי של שאיפותיה, ואם היא מבקשת להתמודד בבחירות בין היתר כדי לתמוך במאבק המזוין של ארגון טרור או מדינת אויב נגד ישראל; והשנייה, אם תמיכתה באה לידי ביטוי חמור וקיצוני תוך פעילות חוזרת ונשנית.

כפי שהבהרתי, אני סבור כי לצורך ביסוס מבחנים אלו ניתן להתחשב אף בפעילות אשר לא ניתן ללמוד ממנה בפני עצמה על תמיכה במאבק המזוין של ארגוני טרור ומדינות אויב דווקא – אלא על תמיכה כללית במעשי טרור נגד מדינת ישראל ואזרחיה.

27. במקרה דנן, ח"כ יזבק תמכה במאבק המזוין של ארגוני טרור נגד מדינת ישראל בכמה הזדמנויות שונות, על דרך של תמיכה במחבלים אשר היו מעורבים בפיגועי טרור רצחניים שהם מהחמורים והקשים שידעה ישראל, כסמיר קונטאר ודלאל מוגרבי.

תמיכתה בהם לא התמצתה בתמיכה בפועלם, כי אם בהאדרת דמויותיהם והעלאתם על נס בתור דמויות ראויות לחיקוי ולהערצה.

אף בא-כוחה של ח"כ יזבק, עו"ד ג'בארין, ציין בדיון שהתקיים בפנינו ברוב הגינותו כי הפרסומים התומכים בקונטאר ובמוגרבי "בעייתיים, מזעזעים וקשים". כך, בדבריו הדגיש בין היתר:

"מוגרבי זה פוסט מ-11.3.2013. מזעזע ביותר, המשפט שכתבה. היא כתבה ומודה ושומעת אותי, וחזרה על זה – משפט שאומר – מוגרבי חיה 20 שנה ועשתה את כל זה. כבוד לנשים. ברור שהפרשנות של זה, אם הייתה חיה יותר הייתה הורגת יותר יהודים – ברור. ... ההתנסחות היא קשה. ברור גם שבלי הסבר היום אנחנו כאשר היא מודה למעשה ולהשלכות שלו, על עצמה, על הרשימה – המהות הזו היא בעייתית. היא לא הוסברה".

פרסומים והתבטאויות אלו ותמיכתה במחבל באסל אלערג' דקות לאחר שניסה לפגוע בכוחות משטרה – קשים וקיצוניים בחומרתם. יש בהם, בפני עצמם, כדי להצביע על שיטתיות וחזרתיות המלמדת על הדומיננטיות שבתמיכתה במאבק המזוין של ארגוני טרור נגד ישראל.

תמיכתה המשתמעת בפגיעה בחיילי צה"ל במסגרת המאבק המזוין של ארגון חזבאללה נגד ישראל הובעה אך לפני חודשים מספר, בספטמבר 2019 – וזאת כאמור דווקא כאשר ניתנה לה הזדמנות להבהיר אם היא מתנגדת למאבק זה. התבטאויותיה הקשות של ח"כ יזבק בהקשר זה, אשר נאמרו לאחרונה, מבססות לעמדתי מעבר לכל צל של ספק את הדומיננטיות שבתמיכתה במאבק המזוין של ארגוני הטרור נגד ישראל.

28. אומנם, משנדונו התבטאויותיה של ח"כ יזבק, היא ביקשה למזער את תמיכתה במאבק האלים נגד ישראל. אולם דומה כי התבטאויות אלה זניחות ביחס לפעילותה המתמשכת לקידוש פועלם של אלו שביצעו את הפעולות הקשות ביותר נגד מדינת ישראל ואזרחיה.

לטעמי, כל שניתן ללמוד מחזרתה של ח"כ יזבק מחלק ממסריה הוא על חששותיה מפני פסילת מועמדותה (ראו גם עניין כסיף, בפסקה 19 לחוות דעתה של השופטת ע' ברון). עמדתי היא, אם כן, כי אין בהתבטאויותיה מהחודשים האחרונים כדי לעורר ספק אם אכן אחת משאיפותיה הדומיננטיות היא לתמוך במאבק המזוין של ארגוני טרור נגד ישראל. פרסומיה העקביים והרציפים על פני שנים מעידים על שאיפה זו

– והתבטאותה האחרונה שממנה ניתן ללמוד על תמיכתה בפגיעה בחיילי צה"ל נאמרה על רקע הדיון הציבורי בעקבות דבריה.

בראיתי, בהתבטאויותיה ובמעשיה תמכה ח"כ יזבק במאבק מזוין של ארגון טרור במדינת ישראל, ואני סבור כי היא לא רק "התקרבה עד מאד לקו האסור", אלא חצתה אותו.

משכך, ובהתאם להוראות סעיף 7א(א)(3) לחוק-יסוד: הכנסת, אין לאפשר לה לפעול למימוש שאיפתה לתמוך במאבק המזוין נגד ישראל מתוך שורות הכנסת.

משהגעתי למסקנה זו, מתייחר הצורך לדון בטענות לפסילת מועמדותה של ח"כ יזבק לפי העילה הקבועה בסעיף 7א(1) לחוק-יסוד: הכנסת, שעניינה ב"שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית".

29. אשר על כן, אני מצטרף לעמדת הנשיאה א' חיות, כי יש לאשר את החלטת ועדת הבחירות המרכזית ולהורות על פסילת מועמדותה של ח"כ יזבק בבחירות לכנסת ה-23; ולקבל את הערעור של רשימת "משפט צדק".

ש ו פ ט

השופטת ע' ברון:

1. ההיסטוריה של מדינת ישראל מאז הקמתה ועד ימינו למודת פיגועים ושותתת דם. תמונות מחרידות, של גופות מוטלות לצד אוטובוסים מפוצצים ושל מקומות בילוי שהפכו לזירות טרור ורצח, אינן דוהות גם ברבות השנים ותישארה צרובות בליבנו לעד. פיגועי דריסה של חיילים ואזרחים, רצח לאור יום בדקירות סכין, כל אלה הם מנת חלקנו גם בימים אלה ממש. לפיגועי רצח אין סליחה ואין מחילה, ולכאב אין מזור. ודאי שלתומכים ברצח יהודים באשר הם יהודים אין מקום בכנסת ישראל. הפיתוי לפסוק על פי הרגש הוא רב. אולם עלינו להישמר לבל יגבר הפיתוי על אמות המידה המחמירות שרק בהתקיימן ישנה הצדקה לפסילתו של מועמד מלהתמודד בבחירות לכנסת. וזו השאלה העומדת לפתחנו ולהכרעתנו.

במוקד הדיון ניצב סעיף 7א(א) לחוק-יסוד: הכנסת (להלן: חוק היסוד או החוק), ובפרט שאלת יישומה של עילת הפסילה השלישית המנויה בסעיף 7א(א)(3) לחוק, שעניינה "תמיכה במאבק מזוין, של מדינת אויב או של ארגון טרור, נגד מדינת ישראל".